

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szorosos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 332.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Hétfő, szeptember 21.

Uj támadó vonalunk Galiciában.

Varsó felé vonul Hindenburg serege. — Várják Verdun elestét. — Négy milliárdon felül jegyezték a német hadikölcsönt.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Berlin, szeptember 20.

A ravaruska—lembergi nagy csata után csapataink, hogy az orosz tulerővel szemben egyesülésüket lehetővé tegyék, mint ismeretes, kénytelenek voltak dacára a kivívott eredménynek, az általuk tartott vonalat feladni. Haderőnk állása szeptember 12-én a következő volt:

A Borovics-hadsereg jobbszárnyon Grodek előtt egész Lembergnek.

Az Auffenberg-hadsereg Ravaruskánál.

Összekötő csoport (az Auffenberg-sereg részei) a tomaszow-krasnobrod-i vonalon.

A Dankl-hadsereg Krasniknál.

Ebből az állásból, amelynél nagyon fegyvertett az orosz tulerő áttörésének veszedelem — a seregeket kedvezőbb terepharcra kellett vezetni, hogy összegyűjtsék a új operációra előkészítsék őket.

Ha hadseregünk szeptember 12-i állását körbevetjük, a legrövidebb és legegyszerűsebb visszavonulási vonalat pedig a két küllőjének tekintjük, akkor középpontul a Przemysl előtti terület nyerjük.

Ha pedig eltekintünk a geometriai formáktól és a terepviszonyokat, azok sztratégiai és taktikai értékét mérlegeljük, akkor különösen előtűnik az a terep, amelyet keletről a San, északon a Wislok, a przemysli vár, és a Wiar patak határol. Ezt a terepet a Kárpátok nyulványai töltik be, amelyek a Jaslo—Dynow—Przemysl vonalig egy 8—400 méter magas, meredeken formált dombvidéket, azután a Zmigrod—Sanok—Chyrow vonalig 5—600 méter magas középhegységet alkotnak. Mögöttük emelkedik a Beszkidek láncolata a dublai depresszióval és a Kárpátok erdővidékével.

Ez a domb és hegyvidék hirtelenl ér véget északon és keleten a Wislok, San és Wiar völgyeiben és így kitűnő állást képeznek nagy taktikai értékkel, mert teljesen uralja az északra és keletre elterülő terepeket több, mint tíz kilométernyire és keleten még Przemysl várával is meg van erősítve.

E terep sztratégiai jelentősége abban van, hogy ez állásból úgy északra, mint keletre könnyen át lehet menni offenzívába és felel ez az állás a dublai depressziót, a Kárpátok e szakaszának egyetlen bejáratát.

A lemberg—ravaruska harcok után a kimerült orosz csapatok, hogy lélegzethez juthassanak, állva maradtak és csak 17-én ütköztek meg előre tolt csapataik a mi előőrseinkkel.

Höfer vezérőrnagy legutóbbi jelentéséből kitűnik, hogy az oroszok erőszakkal földértés

akartak végezteni egy gyaloghadosztályukkal, amelyet azonban mi véresen visszavertünk.

Jelentést tett ezenkívül Höfer vezérőrnagy a sieniai hídfő körüli harcokról, ahol csapataink ismét tájékozódhatnak nagy morális erejüknek, kitűnő kitartásukról.

E harc jelentőségének felfogásához tudni kell, hogy a San egész Jaroslauig a fent említett terep határa, Jaroslautól pedig északra lefelé folyik a Saudouvierz-nél ömlik a Visztulába.

Az északról vagy keletről előnyomuló orosz csapatok a Wiar—Przemysl—Jaroslau vonalba, illetőleg a Sauban ütköznek. Hadvezetésünk ezért a Sannál, a legutóbbi napokban harcoszerű hídfőket rögzített a kedvező átkelési pontoknál, amely csak azt a célt szolgálta, hogy az oroszok előnyomulását késleltessék és egyúttal földértessék, hol, mikor és milyen orosz erők keltek át a Sanon.

A Sieniawa melletti hídfő — amely egyébként 45 kilométernyire van Przemysltől — fényesen oldotta meg feladatát, sőt annál sokkal többet végzett, amennyiben az oroszokat két hadtestük felvonultatására kényszerítette. Az ideiglenes hídfő megszálló csapata miután feladatát teljesítette, a derékosapathoz csatlakozott.

Míg a monarchia seregei kedvező pozíciókban készülnek az orosz sereg megtámadására, Hindenburg tábornok hadserege diadalmasan nyomul előre Oroszországban és ma már olyan győzelmet aratott, hogy Varsó környékének veszélyeztetésére gondolhat.

Hindenburg Varsót fenyegeti.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik: Keleten a hó 17-én Augusztov mellett megvertük a finnországi negyedik vadászdivíziót. Ossoviec ellen előnyomulva rövid küzdelem után bevettük Grajewót és Szesuozynt.

Táviroda jelenti cenzurálva: Keleti harctéren grajewoi szesuozyai győzelem támadó mozdulatot tesz lehetővé Grodno—Varo kettősvágányú vasut, esetleg pedig Varsó—Bresztlitowszk közti terület ellen.

Orosz főtisztok a haditörvényszék előtt.

Berlin. A Halleba szállított Martos orosz tábornokot ezideig nem lehetett haditörvényszék elé állítani, mivel azt mondja, hogy nem azonos azzal a Martos tábornokkal, aki parancsban meghagyta katonáinak, hogy a védtelen lakosságra löjjenek. A vele együtt hadifogságban levő orosz őrnagyot, akiről kimutatták, hogy német egészségügyi tisztokra lövött, az itteni haditörvényszék halálra ítélte. (Bud. Tud.)

Hindenburg mérnök doktor.

Danzig: A danzigi technológiai főiskola Hindenburg tábornagyot, a tannenbergi győztes tiszteletbeli mérnök doktorrá választotta. (Táviroda, cenzurálva.)

Megsebesült a renegát tábornok.

Szófiából jelentik: Dimitriew Radko volt bolgár tábornokot, aki pétervári követi állását elhagyva az orosz hadseregbe lépett tábornoki rangban: az osztrák-magyar csapatokkal folytatott harcokban Tomasovnál súlyosan megsebesült. (Táviroda, cenzurálva.)

Verdun eleste várható.

A francia ériási hadszíntéren, melynek határvonalait nyugat felől az Oise, délről a Marne és kelet felől a Maas képezik, egyre jobban közeledik a döntés. Érelődésének irányára jellemző német kommunikáció nyomán megrajzolható fokozat, de talán még ennél is jobban a francia főhadiszállásról közreadott jelentés, mely azzal vigasztalja a franciákat, hogy „ma délután 6 óráig sehol sem mentünk vissza.” Ez azonban — úgy látszik — még tegnapi volt. Az angol francia egyesült seregek attól való fé-

lelmükben, hogy a német jobb szárny Párisból elvágyva, délkelet felé szorítja őket, erejük javával a jobbszárnyra vetették magukat. Ennek eredménye azonban az lett, hogy a Kluck-hadsereg — a nyert erőitások dacára — még jobban visszament, mint ahogy azt a franciák maguk óhajtották, maga után vont a vele szemben álló francia erőket és mivel ugyanekkor a jelentékenyen megerősödött német centrum átmehetett az offenzívába, a felsodrásnak ugyanaz a sorsa fenyegeti a francia seregeket,

amelyet forszírozott offenzívájukkal el akartak kerülni, csak hogy nem keleti, de nyugati irányban.

A haditudósítók már jelentik, hogy Verdun

Berlin: (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról szeptember 19-én este 9 órakor föladott távirattal a következőket jelentik:

Nyugaton a helyzet általában változatlan. Az angol-francia hadsereget az egész harcvonalon védekezésre szorítottuk. Az erős és sok helyütt egymás mögött több vonalban megerősített hadállások ellen a támadás csak lassan halad előre.

A támadás keresztátlvitele a záróerődök ellen Verduntól délre elő van készítve. Előreben a né csapataink a határ hosszában a francia haderőkhöz egészen közel állanak szemben.

Budapest: (Táviróda, cenzurálva.) Berlint haditudósítók azt jelentik, hogy a nyugati harctér legközelebbi nagy eseménye Verdun eleste lesz és ezután a jól előkészített támadás Páris és Toul ellen könnyű lesz.

Rotterdam: A Nieuwe Rotterdamsche Courant közli, hogy a németek a francia harctéren nem azért nem állottak meg tartósabban, mintha a Maas felé való visszavonulást fedeznék, amit francia források szeretnének elhitétni, hanem azért, mert offenzívájukat tovább folytatják és a német centrum már előre is nyomult.

Az angol-veszteséglista.

Rotterdam: (Cenzurálva.) Ujabb veszteséglista jelent meg Londonban, amely szerint a Franciaországban és Belgiumban küzdő angol hadsereg eddigi vesztesége a következő: a tisztikarból elesett 73, megsebesült 225, eltűnt 291; a legénységből elesett 273, megsebesült 1571, eltűnt 16,296.

Leleplezték a hazudozó francia kormányt.

Berlin: (Hivatalos.) A Wolf-ügynökség ma erősen tiltakozik a bordeauxi kormány által irányított francia sajtószolgálat ellen, mely az eddigi kudarcok leleplezésének kétségbeesett munkájában már attól az aljas eszköztől sem riad vissza, hogy a Wolf-ügynökség által kiadott hírszövegeket meghamisítsa. Megállapította az ügynökség, hogy a francia lapok a német hadvesztéségek által publikált ama szöveget, amelyben teljes pártatlansággal ismertetve volt a jobb szárny ellen intézett sikertelen támadás és hiteles adatok nyomán a német fogságba került francia foglyok száma, teljesen elferdítve közölték. Az ügynökség jelentésének tulajdonítottak olyan tényt, melyet ez nem állított, sőt melynek ép az ellenkezője, tudnillik azt állították, hogy a francia támadás sikeresen visszaverítetett. A foglyok számáról pedig a francia közlemény egyáltalában említést sem tett. Jellemzőnek tartja az ügynökség a francia kormány helyzetére ezt a módszert is, mely a maga nemében pártát ritkítja.

Francia harcmódor.

Budapest. Táviróda jelent: (Cenzurálva.) Münchenből (Felsőfővezetés) jelentik: Francia állatokban tiszok elfogatását folytatják. Vestereli polgármestert és Inmen képviselőt két fiával elfogták. Wasserburgban is több elfogatás történt.

Fényesen sikerült a német hadikölcsön jegyzése.

Berlin. (Hivatalos.) A Wolf-ügynökség jelent: A hadikölcsön jegyzése fényes sikeréről hivatalosan a következőket közlik:

Ez idő szerint még nem lehet pontosan megállapítani a hadikölcsönre való jegyzések végleges eredményét, azonban az eddig beérkezett jelentések azt mutatják, hogy a birodalmi kölcsönre 2 és fél milliárd márkát, a kincstári utalványokra pedig több mint egymilliárdot,

eleste várható. Ez eldönti a német francia háború sorsát. Ha a német trónörökös seregei célt érnek a Verdun-Toul közti vonalon, oldalba támadhatják a franciákat, Páris sorsa meg van pecsételve.

Összesen tehát negyedfél milliárd márkánál is nagyobb összeget jegyeztek. Ezek a számok még teljesen fognak emelkedni. Az eredmény minden várakozást felülmul és hatalmas bizonyítéka a német birodalom tökérségének, de a német nép hazafias lelkesedésének is.

Berlin. A hadikölcsön jegyzésének eredménye minden várakozáson felül fényesen sikerült. Egyes részletes kimutatásoktól eltekintve egy milliárd kétszázhatvanhárom milliót jegyeztek a kincstári utalványokra és két milliárd kilencszáznegyven milliót a birodalmi kölcsönre, vagyis összesen körülbelül négy milliárd kétszáz millió márkát. Végleges eredmény holnap estig nem várható.

Franciaország pénzügyi összeomlása.

Bécs. (Cenzurálva.) Mint egy Rotterdamból érkezett távirat jelenti, a francia kormány tárgyalásokat folytat a még Párisban székelő Credit Fancier-vel Páris város kölcsönkötvényeinek legközelebbi kisorsolása és a szelvények beváltása iránt. A Banc de France és a Credit Lyonnais, amelyek eddig ezt a pénzügyi műveletet végezték, most ezt nem tudják oszkoztolni.

A francia járadék katasztrofális áresése, amely Franciaországban milliónyi kis existenciát tett tönkre, legbiztosabb értesülésünk szerint már Franciaországon kívül is nagy eldörzöket követel. Így a Zürichi Bank für Handel und Industrie, amely egyike volt a legkonszolidáltabb intézeteknek, tegnap kizárta a felszámolást. Ennek kizárólagos oka a francia járadékokban való túlságos engagemment.

Brazília bécsi követségéhez ma az a távirati jelentés érkezett La Platából, hogy az ottani Bank de Rio et de La Plata, amely Brazília legnagyobb bankjainak egyike, bevezette fizetését. Ennek kizárólagos oka a francia érdekeltség.

Milanói távirat szerint a régi és nagybírá Fratelli Weiss bankház bukása után ma az El Carbone milanói bankbizmánycsa és terménykereskedő cég hét millió lira passzívával fizetési képtelenséget jelentett.

"Az örült Szerbia."

Szófia. (Cenzurálva.) A Dnevnik "Az örült Szerbia" cím alatt a következőket jelenti: A szerb hatóságok elrendelték, hogy az összes macedóniai bolgárok október 1-éig jelentkezzenek a katonai hatóságoknál, a szerb hadseregbe való belépés végett. Annak, aki nem jelentkezik, vagy a jelentkezés alól ki akar bújni — egész vagyonát elkobozzák, családját pedig elűzik.

Szerbia ezen legutolsó örült kísérlete, a mely a lehető legkegyetlenebbül és embertelenül sújtja a macedóniai bolgár lakosságot, egyenesen felháborító és olyan viszonyokra mutat, amilyenek a leghátulsó Indiában sincsenek, fejezi be erről szóló jelentését a bolgár lap.

Nyugtalanág a görög hadseregben.

Szófia. (Cenzurálva.) A Szalonikiben megjelenő Makedonia című lap értesülése szerint a legutóbb behívott tartalékosok és újoncok közül nagyon sokan nem jelentkeznek. Az idézett lap szerint a görög hadseregben komoly nyugtalanító tünetek lépnek fel, amennyiben a katonák között igen nagy elégtelenség van.

Igen nagy a függetlenesítések száma, nagyon sok esetben engedetlenkednek, úgy, hogy nem mulik el nap, hogy számos letartóztatás ne történne. Magában a szaloniki helyőrségben tegnap ötven katonát és altisztet vertek vasra.

Wilson békeközlítése.

Köln. (Cenzurálva.) A Kölnische Zeitung értesülése szerint a Reuter-ügynökség Washingtonból a következőket jelenti: Wilson elnök Berlinben történt kérdézközlésére, vajjon Vilmos császár hajlandó volna-e a békéről tanácskozásba bocsátkozni, a német birodalmi kancellártól azt a választ kapta, hogy a szövetségesek megállapodtak abban, hogy külön békét nem kötnek, tehát Amerikának, ha békejavaslatokat akar kapni, a szövetségesekhez kell fordulnia.

Newyork. Wilson elutasította a belga komité németellenes panaszát. Semleges állam addig ilyen kérdésben nem ítélt, míg békekötés után európa nem ül össze nemzetközi kérdések megbeszélésére. (Táviróda, cenzurálva.)

HIREK.

— **Hadfy altábornagy kitüntetése.** Az uralkodó az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményteljes magatartásuk elismerésül Hadfy Imre altábornagnak a hadidiszitményes 2. osztályú vaskorona-rendet és péterfalvi Molnár Dezső vezérőrnagnak a hadidiszitményes 3. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen adományozta, továbbá elrendelte, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül Daróczy József, a vezérkarhoz beosztott és a szegedi 5. honvédegyezkedésnél létszám feletti vezetett főhadnagynak a legfelső díszérő elismerés tudtul adassék. A kitüntetett vitéz altábornagy apósa Dörner Emil aradi gyárosnak és Dörny Jenő aradi banktisztviselőnek. Hadfy altábornagy fia: Hadfy Zoltán honvédfőhadnagyi rangban harcolt az északi harctéren és nemrégiben sebesült meg.

— **Hirtelen rosszullet.** Salacz Dezső aradi államvasuti felügyelőt ma délután egy aradi kávéházban hirtelen rosszullet fogta el. A beteg vasuti főtisztviselőt lakására szállították, ahol gondos ápolás alá vették.

— **Aradmegyei hadifoglyok Angliában.** Az angolok — mint ismeretes — több olyan hajót fogtak el, amelyen német és magyar alattvalók igyekeztek Amerikából hazra, hogy katonai kötelezettségeiknek eleget tegyenek. Dorchester angol városban több ilyen internált magyar alattvalót őriznek, ezek között néhány aradmegyei is van, névszerint Dresein Péter (Séga), Szpun Wasza (Séga), Bodza Avram (Doroszlófalva).

— **Koleraesetek. Budapest.** (Táviróda cenzurálva.) A belügyminiszter jelenti, hogy Munkácsen 1, Tokodon (Esztergom megye) 1, Dunaszerdahelyen (Pozsony megye) 6 koleraeset fordult elő: A Budapesti Tudósító illetékes helyen a következő közleményt kapta: Az északi harctérről szeptember 15-én Békéscsabára érkezett és az ottani kórházban elhelyezett sebesültek között Zsarácz Márkus koleraágyas tünetek között megbetegedett és szeptember 18-án meghalt. A baj okául a bakteriologiai vizsgálat azzsiai kolérát állapított meg. A helyi hatóság részéről minden óvintézkedést megtörtént a baj elhurocolásának megakadályozására. A kórházban, ahol a beteg elhalt és a vele együtt érkezett sebesültek ápolatnak, szoros zár alá vették. Mivel a sebesültek megérkezése, vagyis a hó 15-ike óta ugyanott újabb eset elő nem fordult, valószínű, hogy a baj elhárítható lesz. Nagyobb aggodalomra tehát nincs ok.

— **Leölt aviatikus. Budapest.** (Táviróda cenzurálva.) Berlin: Chevillard francia aviatikus gépét száz méter magasságról lelőtték és az aviatikust elfogták.

— **Kétmillió felüli tüzkar.** Budapestről jelentik: Az Erzsébet gőzmalom tüzkarát legújabb becslés kétmilliót meghaladó összegben állapítja meg.

— **Eredeti harctéri felvételek az Urániában.** A hadügyminiszterium részére készült hiteles felvételek már ma láthatók.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.